Europese aanbesteding
Record Management Application

Voorbeeldcasus Handleiding OS en OSS

in Nederlandse en Europese aanbestedingen

Versie 2.0
Datum: 26 juli 2005

ICTU / Programma OSOSS
Nieuwe Duinweg 24-26
Postbus 84011
2508 AA DEN HAAG
E: info@ososs.nl
I: http://www.ososs.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....3
1.1 Achtergrond.....3
1.2 Leeswijzer.....3
2. Voorbeeldcasus Europese aanbesteding Record Management Application (RMA).....5
2.1 Uitgangspunten Europese aanbesteding RMA.....5
2.1.1 Streefbeeld documentaire informatieverzorging.....5
2.1.2 Record Management.....7
2.1.3 Soort aanbestedingsprocedure.....9
2.2 Eisen.....11
2.2.1 Primaire eisen.....11
2.2.2 Functionele eisen van de Aanbestedende dienst.....13

© 2005 Programma OSOSS, Stichting ICTU

Dit document mag vrij verspreid, gebruikt en aangepast worden onder de volgende voorwaarden:

1) *Verspreide exemplaren moeten een duidelijke, prominente verwijzing naar programma OSOSS en de website van programma OSOSS (http://www.ososs.nl) bevatten, en het moet duidelijk zijn dat het (originele) document afkomstig is van programma OSOSS.*
2) *Aangepaste exemplaren van het document moeten, alvorens deze worden verspreid, teruggestuurd worden naar programma OSOSS, en mogen alleen verspreid worden onder deze zelfde voorwaarden die duidelijk in het document moeten worden opgenomen.*
3) *Organisatie en medewerkers van programma OSOSS verklaren dat de inhoud van de website op zorgvuldige wijze en naar beste weten is samengesteld. Desondanks kunnen organisatie, medewerkers, auteurs, ontwerpers en bouwers op geen enkele wijze instaan voor de juistheid of volledigheid van de informatie op deze website. ICTU en programma OSOSS aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor schade, van welke aard dan ook, die het gevolg is van handelen en/of beslissingen die zijn gebaseerd op de informatie op deze website.*

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Het programmabureau OSOSS (hierna: OSOSS) ontvangt regelmatig vragen van overheidsorganisaties en leveranciers over de mogelijkheden en onmogelijkheden om open standaarden en/of open source software te betrekken in een aanbestedingstraject voor de aanschaf of ontwikkeling van informatiesystemen. In december 2003 zijn hierover ook door het Tweede Kamerlid Vendrik gelijksoortige kamervragen gesteld. In antwoord op de kamervragen heeft de Minister van Economische Zaken toegezegd dat OSOSS een handleiding zou opstellen. Inmiddels heeft OSOSS een dergelijke handleiding opgesteld.

In de "Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese aanbestedingen" staat de vraag centraal hoe in aanbestedingstrajecten het gebruik van open standaarden door de overheid kan worden bevorderd en op welke wijze gelijke kansen kunnen worden geboden aan leveranciers van open en gesloten software zonder dat dit in strijd is met de wet- en regelgeving. Meer in het bijzonder wordt in deze handleiding aangegeven in hoeverre een aanbestedende dienst in de aanbestedingsstukken kan opnemen dat:

- een open source oplossing een eis is;
- een bepaalde open standaard wordt geëist;
- de voorkeur uitgaat naar een open source oplossing;
- de voorkeur uitgaat naar een bepaalde open standaard.

De handleiding bestaat uit een deel A en een deel B. Beide delen kunnen afzonderlijk worden gelezen, waarbij deel A dient als zelfstandig naslagwerk voor het op de aanbestedingspraktijk gerichte deel B.

Naast deze handleiding is OSOSS van mening geweest om aanvullend op de handleiding een voorbeeldcasus op te stellen waarin aan de hand van een willekeurige voorbeeld Europese aanbesteding van een aanbestedende dienst deel B van de handleiding wordt nagelopen. Hiervoor zijn delen uit een bestaande Europese aanbesteding gebruikt. De gegevens zijn verder echter geanonimiseerd. Het resultaat is een programma van eisen (bestek) waarin open standaarden en open source software zijn meegegenomen.

1.2 Leeswijzer

Het document is verdeeld in twee kolommen: de linkerkolom geeft de tekst van het aanbestedingsdocument weer en de rechterkolom de toelichting. Deze toelichting behoeft overigens niet in het aanbestedingsdocument zelf te worden opgenomen, maar is ten behoeve van eventuele bewijslast. Een aanbestedende dienst dient achteraf te kunnen aantonen waarom hij bepaalde keuzes heeft gemaakt. Deze bijlage wordt dan ook afgesloten met een onderbouwing.

In hoofdstuk 2 wordt het onderwerp van de aanbesteding Record Management Application (hierna: RMA) inclusief de uitgangspunten toegelicht. Hierbij worden ook de aspecten open standaarden en open source meegenomen. Vervolgens wordt in Bijlage 1 aangegeven op welke wijze open standaarden en open source software worden meegenomen. Daar waar het specifiek open standaarden en open source software betreft wordt dit in het voorbeeld aanbestedingsdocument **vetgedrukt** aangegeven.

2. Voorbeeldcasus Europese aanbesteding Record Management Application (RMA)

Tekst aanbestedingsdocument	Toelichting
2.1 Uitgangspunten Europese aanbesteding RMA Een van de belangrijkste knelpunten bij het archiefbeheer van overheidsorganisaties betreft de zorg voor de digitale archiefbescheiden. Op grond van de kaders die door de regelgeving en de algemene archivistische inzichten gevormd worden, kan een streefbeeld worden geformuleerd. ***2.1.1 Streefbeeld documentaire informatieverzorging*** Een ideaal archief is goed toegankelijk, volledig, gestructureerd, duurzaam en goed beheerd, ten behoeve van de bedrijfsvoering, de verantwoording, de informatieverstrekking, de recht- en bewijszoekende burger, historisch onderzoek en als cultureel erfgoed. Ieder dossier, stuk en bijbehorende context is snel en eenvoudig terug te vinden en te raadplegen, mits de raadpleger daartoe bevoegd is. Het archief is volledig en bevat alleen alle authentieke stukken en de gegevens die er op dat moment in thuis horen, van welke vorm of op welke informatiedrager dan ook. Het archief is eenduidig en integraal gestructureerd naar de beleidsterreinen, taken, handelingen, actoren, organen en zaken, waarvan het archief de neerslag vormt. Een archief is duurzaam voor wat betreft de vastlegging, de kwaliteit van de informatiedragers, de archiefruimtes en conditionering daarvan en bevat alle middelen en metagegevens waarmee de toegankelijkheid, authenticiteit en leesbaarheid nu en in de toekomst betrouwbaar gewaarborgd zijn. De Archiefwet 19951 stelt dat archiefbescheiden van overheidsinstanties ongeacht hun vorm, in goede, geordende en toegankelijke staat bewaard moeten blijven gedurende de wettelijk gestelde termijnen. De wet maakt daarbij geen enkel onderscheid tussen digitale en papieren archiefbescheiden. Archiefbescheiden omvatten alle documentaire informatie, ongeacht de fysieke vorm of kenmerken, die ambtshalve opgesteld of ontvangen zijn door een overheidsorganisatie en naar hun aard bestemd daaronder te berusten. In internationaal verband wordt voor archiefbescheiden steeds vaker de term records gebruikt.	

Tekst aanbestedingsdocument	Toelichting
Het archiefbeheer zich zal moeten uitbreiden van het beheer en de opslag van alleen papieren bescheiden, naar ook digitale bescheiden. Dit is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het gebruik van bestaande toepassingen als e-mail en de verdere toepassing / ontwikkeling van andere mogelijke (digitale) bronnen van archiefbescheiden. Een dergelijke digitale archiefbeheersvoorziening is een noodzaak om aan de geldende en binnenkort van kracht wordende regelgeving te kunnen voldoen. De toepassing zal zowel de bestaande "papieren" postregistratietoepassingen vervangen en functioneel uitbreiden naar de mogelijkheid van registratie en bewaring van ook digitale archiefbescheiden en alle stukken en dossiers onafhankelijk van informatiedrager beheren. Voor de organisatie zal een dergelijk 'digitaal duurzaam' archiefbeheerssysteem als bewijs van overheidshandelen de volgende meeropbrengsten kennen: • De verbetering van de verantwoording (Accountantsverklaring, Rekenkamer, etc.) en kunnen voldoen aan de geldende (archief)regelgeving. • De ondersteuning van diverse werkprocessen met elektronische document management systemen e.d. mogelijk te maken. • Geen bewerkingsachterstanden en dientengevolge extra kosten achteraf. • Geen noodzaak van schaduwarchivering. • Digitalisering van archiefbescheiden door gecontroleerd scannen en vervanging van de papieren originelen. • Snelle 'on-line' beschikbaarheid als gevolg van goed ontsloten archiefstukken. • Een organisatiegeheugen realiseren als basis voor kennismanagement. • Een einde aan digitaal geheugenverlies en herstel van de archieffunctie in de organisatie. De informatievoorziening bij de overheid is van oudsher duidelijk gepositioneerd. In onze democratie is vastgelegd dat de Nederlandse samenleving door een goede informatievoorziening in staat gesteld wordt het handelen van de overheid te volgen en te controleren. Bovendien is het van belang dat de overheid beschikt over relevante informatie om rechten en plichten van zichzelf en van anderen te kunnen bewijzen. Tenslotte dient de overheid ook zorg te dragen over ons nationaal collectief geheugen. Om dit alles te waarborgen is er in Nederland een Archiefwet van kracht.	

Tekst aanbestedingsdocument	Toelichting
2.1.2 Record Management Reeds begin jaren negentig is er software op de markt om de documentaire informatievoorziening te ondersteunen (DIS, EDM of DMS) Dergelijke systemen maken niet of nauwelijks onderscheid tussen archiefbescheiden en andere documenten of documentaire informatie en kennen geen record management functionaliteit. Halverwege de jaren '90 is er software dat zich specifiek richt op het beheer van archiefbescheiden. Dergelijke software wordt Record Management Applicaties genoemd (RMA). De algemene omschrijving van de functionaliteit van een RMA is om records te beheren onafhankelijk van informatiedragers of andere eigenschappen en de authenticiteit, duurzaamheid en toegankelijkheid van de in het RMA opgeslagen digitale records te waarborgen. Het eerste deel van de omschrijving verwijst naar de algemene archiefbeheerfunctionaliteiten en het tweede deel naar de voorzieningen om van de digitale records de authenticiteit en leesbaarheid in de tijd te waarborgen. Binnen een RMA worden alle archiefbescheiden, records volgens hetzelfde ordeningsplan en selectiegegevens beschreven en kunnen de digitale records in een niet-muteerbare vorm worden opgeslagen en voor raadpleging ter beschikking gesteld. De digitale records zijn gekoppeld met de bijbehorende context- en metagegevens. De dossiers in een RMA bevatten gegevens over alle stukken, de direct raadpleegbare digitale records en een verwijzing naar de verblijfplaats (en) van de niet-digitale stukken. Alle functies van een RMA kunnen door autorisaties worden gereguleerd. Pas na autorisatie kan een gebruiker of beheerder een handeling uitvoeren. Van alle binnen het RMA uitgevoerde transacties vindt registratie plaats, zodat de archiefhistorie zelf reconstrueerbaar blijft. De voorgestelde oplossing ziet er schematisch als volgt uit: Samenvattend zijn de belangrijkste kenmerken van de voorgestane oplossing, dat de archiefinformatie is gescheiden van niet-archiefinformatie, dat alle archiefbescheiden van iedere soort en op iedere informatiedrager eenduidig geordend en beheerd worden, dat de authenticiteit gewaarborgd wordt en de leesbaarheid onderhouden. De controle over het elektronische document en het beheer daarvan gaat volledig en exclusief over van de gebruiker of brontoepassing naar de RMA, zodra het stuk is geïdentificeerd als archiefstuk, en met bijbehorende context- en metagegevens in het RMA opgenomen. In het beheersregime van het RMA dient de van toepassing zijnde wet- en regelgeving geïmplementeerd te zijn.	

Tekst aanbestedingsdocument	Toelichting
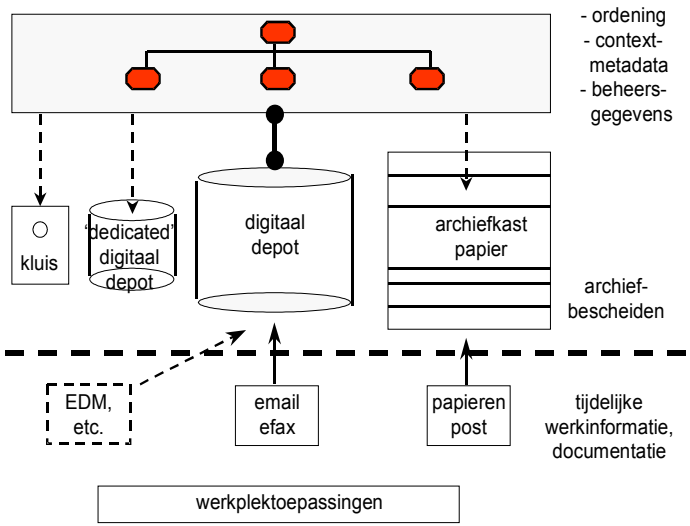	

2.1.3 Soort aanbestedingsprocedure De niet-openbare procedure is van toepassing op deze Europese aanbesteding.	Gelet op de inschatting van geschikte leveranciers en de capaciteit voor het beoordelen van de offertes is in casu gekozen voor een niet-openbare procedure.
	Open standaarden Organisatie X wil het gebruik van open standaarden binnen haar organisatie bevorderen en bepaalde open standaarden als eis opnemen in de aanbestedingsdocumenten. De onderstaande open standaarden wil de aanbestedende dienst opnemen in de aanbestedingsdocumenten: • ISO 5963 Documentation — Methods for examining documents, determining their subject, and selecting indexing terms • ISO 2788 Documentation — Guidelines for the establishment and development of monolingual thesauri • ISO 999 Information and documentation — Guidelines for the content, organization and presentation of indexes • ISO 690 Documentation — Bibliographic references — Content, form and structure • ISO 15489 for records management • ICA International Council on Archives - General International Standard Archival Description (ISAD(G)) • ICA International Council on Archives - International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families: ISAAR(CPF) • CEN Norm EN ISO 2789:2003 Information and documentation - International library statistics (ISO 2789:2003) *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).* Naast de bovengenoemde standaarden wil de aanbestedende dienst kunnen verwijzen naar de Design criteria standard for elektronic records management software applications (DOD 5015.2-STD) van de Amerikaanse overheid, vertaald en aangepast aan de Nederlandse wetgeving.

Tekst aanbestedingsdocument	Toelichting
	Open source software Organisatie X wil open source softwareleveranciers een (meer dan) gelijke kans bieden in het aanbestedingstraject. Nagegaan is aan welke kenmerken van open source software de Record Management Applicatie dient te voldoen. Na onderzoek zijn dat de volgende kenmerken geworden: • De broncode dient beschikbaar te zijn. • De aangeboden oplossing moet kunnen worden gewijzigd. • De aangeboden oplossing mag verdere verspreiding niet belemmeren. De Record Management Applicatie dient niet aan alle kenmerken van open source software te voldoen. Derhalve kan een open source oplossing niet als eis, maar wel als voorkeur worden opgenomen in het bestek. Van deze kenmerken dient te worden gemotiveerd waarom deze van belang zijn voor organisatie X. Deze drie specifieke kenmerken kunnen overigens wel afzonderlijk als eis worden opgenomen in het bestek. *Zie hoofdstuk 4.3 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open source software in het programma van eisen (bestek).*

Bijlage Voorbeeld document Europese aanbesteding RMA

Tekst aanbestedingsdocument	Toelichting
2.2 Eisen ***2.2.1 Primaire eisen*** Voor de geboden Record Management Applicatie gelden vanuit de Aanbestedende dienst de volgende primaire eisen:	
1. De geboden oplossing voldoet aan de door Aanbestedende dienst gestelde minimumeisen, zoals weergegeven in bijlage 2. In bijlage 2 is gespecificeerd aan welke eisen de oplossing wel en niet voldoet.	
2. Elektronische Records die in de geboden oplossing worden opgeslagen, blijven met behoud van hun bestandsformaat gedurende hun bewaartermijn (eventueel met behulp van bij het systeem behorende 'viewers') in hun oorspronkelijke formaat/layout raadpleegbaar.	
3. De geboden oplossing heeft mogelijkheden tot koppeling met gangbare DIS, EDM en DMS systemen.	
5. De intellectuele eigendomsrechten van de gekozen oplossing dienen te worden overgedragen.	Wanneer organisatie X de intellectuele eigendomsrechten bezit, wordt hij in juridische zin in ieder geval in staat gesteld om als eigenaar over de software te beschikken. In de BiZa-modelcontracten automatisering wordt in het geval van maatwerksoftware in beginsel standaard geregeld dat de aanbestedende dienst de intellectuele eigendomsrechten verkrijgt. Geadviseerd wordt om naast de overdracht van de intellectuele eigendomsrechten de specifieke kenmerken van open source die voor u als aanbestedende dienst van belang zijn afzonderlijk te vermelden (zoals hieronder is beschreven).
Indien het – om welke reden dan ook - niet mogelijk is om de intellectuele eigendomsrechten over te dragen, dient de geboden oplossing aan de volgende eisen te voldoen:	

Tekst aanbestedingsdocument	Toelichting
5. De Opdrachtnemer is bereid en in staat de broncode van de software en bijbehorende (ontwikkel)documentatie beschikbaar te stellen.	In het kader van continuïteit is deze eis van beschikbaarheid van de broncode gesteld. Tevens biedt artikel 3 van de Archiefwet 1995 een aanknopingspunt aangezien daarin wordt geregeld dat "De overheidsorganen verplicht zijn de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden." *Zie hoofdstuk 4.3 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open source software in het programma van eisen (bestek).*
6. De software moet kunnen worden gewijzigd.	Niet alleen moet het technisch mogelijk zijn om de software te wijzigen, tevens dient dit juridisch te worden toegestaan door de rechthebbende (Opdrachtnemer). *Zie hoofdstuk 4.3 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open source software in het programma van eisen (bestek).*
7. De software dient bij voorkeur (verder) kunnen worden verspreid.	Organisatie X dient bij voorkeur in staat te worden gesteld de software aan andere organisaties te verspreiden. *Zie hoofdstuk 4.3 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open source software in het programma van eisen (bestek).*

Tekst aanbestedingsdocument				**Toelichting**
2.2.2 Functionele eisen van de Aanbestedende dienst De invulling van de drie rechterkolommen van de compliancy matrices betekent het volgende: • Ja : het pakket voldoet out-of-the-box aan de omschreven eis. • **** : Ja, het pakket voldoet na aanpassing of uitbreiding aan de omschreven eis. Deze aanpassing of uitbreiding vormt een integraal onderdeel van de RMA. • Nee: het pakket voldoet niet aan de omschreven eis.	Ja	****	Nee	
Het pakket moet beschikken over de mogelijkheid om gewenste wijzigingen in het datamodel door te voeren.				

Tekst aanbestedingsdocument				Toelichting
Het pakket dient bij voorkeur te voldoen aan de ISAD standaard voor record serie beschrijvingen (ISAD-G) of daarmee overeenstemmend.				*D*eze standaard is afkomstig van de ICA International Council on Archives. Niet alle kenmerken van open standaarden van deze standaard zijn van belang (zie onderdeel onderbouwing open standaarden). Volgens het beslisschema[1] 1 stap 7(nee) kan de voorkeur worden uitgesproken van deze standaard. Als aanbestedende dienst dient u vervolgens na te gaan of deze ISAD-G standaard nauwkeurig en begrijpelijk is te omschrijven, door het toepassingsgebied te noemen en de functionele eisenop te nemen in het bestek . In dit geval is organisatie X van mening dat dat niet lukt, aangezien de beschrijving van deze standaard een document is dat bestaat uit 91 pagina's, en derhalve heeft organisatie X besloten dat de standaard bij naam mag worden genoemd met de toevoeging “of daarmee overeenstemmend”. Deze laatste toevoeging is om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het non-discriminatiebeginsel. Let op: de aanbestedende dienst neemt hierdoor de verplichting op zich om achteraf aan te tonen dat inderdaad is gebleken dat tussen de aanbiedingen bijvoorbeeld geen gelijkwaardige (gesloten) software producten zijn aangeboden die voldoen aan de gestelde eisen van de aanbestedende dienst. *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

1 Zie Deel B Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese Aanbestedingen, paragraaf 4.2, Beslisschema gericht op technische specificaties en normen.

Tekst aanbestedingsdocument				Toelichting
Het pakket moet thesaurus functionaliteit bieden volgens ISO 2788-1986 of daarmee overeenstemmend.				Zie het beslisschema gericht op technische specificaties en normen. ISO is een internationale normalisatie-instelling, zodat de ISO-normen onder de categorie "internationale norm" vallen (artikel 8 lid 5 sub c iii van de richtlijn leveringen). Uit het beslisschema[2] stap 4 blijkt dat de standaard in het programma van eisen (bestek) kan worden genoemd voorzien van de toevoeging "of daarmee overeenstemmend". Deze laatste toevoeging is om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het non-discriminatiebeginsel. Let op: de aanbestedende dienst neemt hierdoor de verplichting op zich om achteraf aan te tonen dat inderdaad is gebleken dat tussen de aanbiedingen bijvoorbeeld geen gelijkwaardige (gesloten) software producten zijn aangeboden die voldoen aan de gestelde eisen van de aanbestedende dienst. *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

2 Zie Deel B Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese Aanbestedingen, paragraaf 4.2, Beslisschema gericht op technische specificaties en normen.

Tekst aanbestedingsdocument				Toelichting
Het pakket moet voldoen aan CEN Norm voor informatie en documentatie (EN ISO 2789-2003) of daarmee overeenstemmend.				Deze standaard is een Europese norm en daar dient, aangezien hier geen uitzonderingsgrond geldt, naar verwezen te worden. Volgens het beslisschema[3] stap 1 bent u verplicht naar deze standaard te verwijzen met de toevoeging "of daarmee overeenstemmend". Deze laatste toevoeging is om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het non-discriminatiebeginsel. Let op: de aanbestedende dienst neemt hierdoor de verplichting op zich om achteraf aan te tonen dat inderdaad is gebleken dat tussen de aanbiedingen bijvoorbeeld geen gelijkwaardige (gesloten) software producten zijn aangeboden die voldoen aan de gestelde eisen van de aanbestedende dienst. *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

3 Zie Deel B Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese Aanbestedingen, paragraaf 4.2, Beslisschema gericht op technische specificaties en normen.

Tekst aanbestedingsdocument				Toelichting
Het pakket dient voor methoden om documenten te bestuderen, vaststelling van het onderwerp en het selecteren van index termen te voldoen aan ISO 5963 of daarmee overeenstemmend.				Zie het beslisschema gericht op technische specificaties en normen. ISO is een internationale normalisatie-instelling, zodat de ISO-normen onder de categorie "internationale norm" vallen (artikel 8 lid 5 sub c iii van de richtlijn leveringen). Uit het beslisschema[4] nr. 4 blijkt dat de standaard in het programma van eisen (bestek) kan worden genoemd voorzien van de toevoeging "of daarmee overeenstemmend". Deze laatste toevoeging is om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het non-discriminatiebeginsel. Let op: de aanbestedende dienst neemt hierdoor de verplichting op zich om achteraf aan te tonen dat inderdaad is gebleken dat tussen de aanbiedingen bijvoorbeeld geen gelijkwaardige (gesloten) software producten zijn aangeboden die voldoen aan de gestelde eisen van de aanbestedende dienst. *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

4 Zie Deel B Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese Aanbestedingen, paragraaf 4.2, Beslisschema gericht op technische specificaties en normen.

Tekst aanbestedingsdocument				Toelichting
Het pakket moet richtlijnen bevatten voor de inhoud, organisatie en presentatie van indexen conform ISO 999 of daarmee overeenstemmend.				Zie het beslisschema gericht op technische specificaties en normen. ISO is een internationale normalisatie-instelling, zodat de ISO-normen onder de categorie "internationale norm" vallen (artikel 8 lid 5 sub c iii van de richtlijn leveringen). Uit het beslisschema[5] nr. 4 blijkt dat de standaard in het programma van eisen (bestek) kan worden genoemd voorzien van de toevoeging "of daarmee overeenstemmend". Deze laatste toevoeging is om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het non-discriminatiebeginsel. Let op: de aanbestedende dienst neemt hierdoor de verplichting op zich om achteraf aan te tonen dat inderdaad is gebleken dat tussen de aanbiedingen bijvoorbeeld geen gelijkwaardige (gesloten) software producten zijn aangeboden die voldoen aan de gestelde eisen van de aanbestedende dienst. *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

5 Zie Deel B Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese Aanbestedingen, paragraaf 4.2, Beslisschema gericht op technische specificaties en normen.

Tekst aanbestedingsdocument				Toelichting
Het pakket moet bibliografische verwijzingen bevatten conform ISO 690 of daarmee overeenstemmend.				Zie het beslisschema gericht op technische specificaties en normen. ISO is een internationale normalisatie-instelling, zodat de ISO-normen onder de categorie "internationale norm" vallen (artikel 8 lid 5 sub c iii van de richtlijn leveringen). Uit het beslisschema[6] nr. 4 blijkt dat de standaard in het programma van eisen (bestek) kan worden genoemd voorzien van de toevoeging "of daarmee overeenstemmend". Deze laatste toevoeging is om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het non-discriminatiebeginsel. Let op: de aanbestedende dienst neemt hierdoor de verplichting op zich om achteraf aan te tonen dat inderdaad is gebleken dat tussen de aanbiedingen bijvoorbeeld geen gelijkwaardige (gesloten) software producten zijn aangeboden die voldoen aan de gestelde eisen van de aanbestedende dienst. *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

6 Zie Deel B Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese Aanbestedingen, paragraaf 4.2, Beslisschema gericht op technische specificaties en normen.

Tekst aanbestedingsdocument				Toelichting
Het pakket moet voldoen aan de International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families: ISAAR (CPF) of daarmee overeenstemmend.				Deze standaard is afkomstig van de ICA International Council on Archives. In dit geval kan de aanbestedende dienst onderbouwen dat alle kenmerken van open standaarden van belang zijn bij deze standaard. Volgens het beslisschema[7] stap 7 (ja) kan deze CPF-standaard als eis worden opgenomen. Organisatie X dient vervolgens na te gaan of de standaard nauwkeurig en begrijpelijk is te omschrijven, door het toepassingsgebied (deze liggen vooral op het gebied van archivering) te noemen en de functionele eisen op te nemen in het bestek. De eisen zoals neergelegd in de ISAAR CPF beslaan circa 30 pagina's. (Als een inhoudelijke toetsing van de verschillende eisen aan de orde is verdient het aanbeveling de eisen over te nemen in het bestek zoals ook gebeurd is met de eisen vanuit het DOD 5015.2-STD) In dit geval is organisatie X van mening dat een integraal aan deze standaard voldaan moet worden en dat een compactere en tevens begrijpelijke omschrijving van de standaard niet mogelijk is en noemt derhalve de ISAAR CPF-standaard bij naam met de toevoeging “of daarmee overeenstemmend”. *Zie hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

7 Zie Deel B Handleiding Open Standaarden en Open Source Software in Nederlandse en Europese Aanbestedingen, paragraaf 4.2, Beslisschema gericht op technische specificaties en normen.

Tekst aanbestedingsdocument	**Toelichting**
	Kortom, met uitzondering van de ISAD-G standaard, is de aanbestedende dienst van mening dat bij de genoemde open standaarden alle kenmerken van open standaarden zijn vereist. De onderbouwing hiervoor is alsvolgt: • Open beslissingsprocedure: Het vaststellen van een standaard op basis van een open beslissingprocedure, dat wil zeggen een beslissingprocedure die bijvoorbeeld op basis van een consensus of meerderheidsbeslissing, biedt de aanbestedende dienst de mogelijkheid invloed uit te oefenen op de indeling van de gegevens en op de kwaliteit en ontwikkelingsrichting van de standaard. Door invloed uit te oefenen op de indeling van de gegevens kan de aanbestedende dienst er voor zorgen dat de standaard zo veel mogelijk voldoet aan het door haar gewenste gebruik. Voor de aanbestedende dienst is bovenstaande van belang. • Vrij toetredingsbeleid tot de beheerorganisatie: Een vrij toetredingsbeleid, dat wil zeggen een toetredingsbeleid dat geen partijen vooraf uitsluit van toetreding, stelt de aanbestedende dienst en andere organisaties die van de gegevens van de aanbestedende dienst gebruik maken - haar partners in de informatieketen - in staat toe te treden tot de beheerorganisatie. Op die manier kan de aanbestedende dienst bijdragen aan het verder ontwikkelen van de standaard en het zo goed mogelijk laten aansluiten van de standaard bij het gewenste gebruik. Een dergelijk vrij toetredingsbeleid kan het ook mogelijk maken om met de partners in de informatieketen, om bij te dragen aan de ontwikkeling van de standaard. Deelname van de partners in de informatieketen kan voor een verdere kwaliteitsverbetering van de standaard en voor het noodzakelijke draagvlak voor het gebruik van de standaard zorgen. Voor de aanbestedende dienst is bovenstaande van belang. • Publicatie: Publicatie van een standaard maakt het mogelijk dat de standaard onafhankelijk van de beheerder van de standaard bij de aanbestedende dienst en bij de partners in de informatieketen kan worden geïmplementeerd. Met name in informatieketens waarin veel partijen participeren kan het bevorderlijk werken als de standaard voor een ieder beschikbaar is. Publicatie heeft verder gevolgen voor de houdbaarheid van de gegevens. Indien de standaard is gepubliceerd is het mogelijk in de gegevens in het betreffende formaat op een later tijdstip in te lezen in een ander programma. Daarmee worden de gegevens langer houdbaar. Bij een keuze voor een andere leverancier bestaan dan immers mogelijkheden de standaard te gebruiken om de gegevens naar een ander formaat om te zetten.1 De gebondenheid aan één enkele leverancier wordt hierdoor verminderd.2 Voor de aanbestedende dienst is bovenstaande van belang.

Tekst aanbestedingsdocument	**Toelichting**
	• Lage kosten voor het gebruik: Voor het gebruik van standaarden kunnen licentiegelden verschuldigd zijn. Lage kosten voor gebruik maken het mogelijk dat de drempel voor de andere deelnemers in de informatieketen om de standaard te gebruiken niet nodeloos hoog wordt.[8] Hoge licentiegelden kunnen een belemmering zijn voor andere partijen in de keten om de betreffende standaard te gebruiken. Met name indien de ketenpartners over weinig financiële middelen beschikken kan het van belang zijn om gebruik te maken van standaarden die lage kosten voor gebruik kennen. Voor de aanbestedende dienst is bovenstaande van belang. • Geen beperkende voorwaarden omtrent het hergebruik: Beperkingen omtrent het hergebruik van de standaard kan bepaalde partijen binnen de informatieketen uitsluiten van het gebruik van de betreffende standaard. Een standaard zou bijvoorbeeld alleen voor overheidspartijen kunnen gelden. Indien marktpartijen in de informatieketen zitten, zijn zij uitgesloten van het gebruik van de standaard. Voor een aanbestedende dienst kan dit betekenen dat de organisaties en instellingen waaraan de aanbestedende dienst gegevens verstrekt of waarvan de aanbestedende dienst gegevens ontvangt geen gebruik zullen maken van de standaard. In dat geval kan de standaard veel minder toegevoegde waarde hebben voor de aanbestedende dienst. Voor de aanbestedende dienst is bovenstaande van belang. *Zie Deel A van de Handleiding OS en OSS in Nederlandse en Europese aanbestedingen, hoofdstuk 7.2 en hoofdstuk 4.2 van deel B van de Handleiding voor het opnemen van de kenmerken van open standaarden in het programma van eisen (bestek).*

8 Aan de aanpassing van de back office systemen zullen uiteraard kosten zijn verbonden.